

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3151/2017. (VI. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.363/2016/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Becze Viktor indítványozó a Szegedi Ítéltábla útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó felperes írásbeli kérelemmel fordult az alperes Kiskunhalas Város Önkormányzatához, hogy biztosítson számára és édesanyja számára a mindenkori nyugdíjminimum összegének megfelelő segílyt rendszeresen, akár szociális, akár átmeneti segíly formájában. A kérelmére elutasító tartalmú válaszlevelet kapott, mellyel szemben fellebbezést nyújtott be a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalához, mely tájékoztatta az indítványozót, hogy az alperes levele nem minősül döntésnek, és utasította a jegyzőt a kérelem alperesi képviselő-testülethez történő áttételére határozathozatal érdekében. Az utasításnak megfelelően a jegyző az indítványozó kérelmét hatáskör hiányában áttette Kiskunhalas város Önkormányzatának Képviselő-testületéhez.
- [3] Kiskunhalas város polgármestere az átmeneti segíly iránti kérelmet N.1998-14/2014. számú határozatával elutasította, mely határozatot az alperes képviselő-testülete is helybenhagyott a 4/2015. Kth. számú határozatával.
- [4] Az indítványozó ezt követően benyújtott keresetében 500 000 Ft összegű sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest, mert álláspontja szerint megállapítható, hogy az alperes a kérelméről kötelezettsége ellenére hosszú ideig nem hozott határozatot, és ezzel több hónapra megfosztotta a jogorvoslat lehetőségétől. Az indítványozó álláspontja szerint az alperes azzal is kötelezettségszegést valósított meg, hogy nem továbbította hivatalból a kérelmét a képviselő-testülethez, így hátrányos megkülönböztetésben részesítették. Lényegesnek tartotta, hogy az alperes kizárólag vele szemben hozott elutasító döntést, mások hasonló tartalmú kérelmét teljesítette. Az indítványozó keresete jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:42. § (2) bekezdését, 2:43. § (1) bekezdés *c*) pontját, az Alaptörvény XIX. cikk (1) és (2) bekezdését, IV. cikkét és XXIV. cikkét jelölte meg.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában rámutatott, hogy az indítványozó által indított per nem szolgálhat a közigazgatási eljárásban hozott döntés felülvizsgálatára, a per tárgya annak vizsgálata, hogy a felek közötti államigazgatási jogviszony keretei között kifejtett alperesi magatartás sértette-e az indítványozó emberi méltóságát, illetve minősíthető-e hátrányos megkülönböztetésként. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó önkormányzati segílyezésének megtagadása önmagában nem valósíthat meg személyiségi jogsértést. Az alperes válaszlevele sem tartalmát, sem időpontját illetően nem tekinthető emberi méltóságot sértő magatartásnak még akkor sem, ha alaki formája nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak. A hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy az indítványozó az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. §-ában felsorolt megkülönböztetési okok közül származására [*d*] pont], életkorára [*o*] pont] és vagyoni helyzetére [*q*] pont] hivatkozott, arra azonban, hogy ezek kapcsán az alperes eljárása mennyiben volt másokhoz képest megkülönböztetett, a bíróság felhívása ellenére bizonyítást nem ajánlott fel. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a per során az indítványozó kötelezettsége volt annak valószínűsítése, hogy őt hátrány érte és a jogsértéskor rendelkezett védett tulajdonsággal, valamint a hátrány és a védett tulajdonság között fennáll az oksági kapcsolat. Az elsőfokú bíróság véleménye szerint, bár a formállogika szabályai szerint a 211 helyt adó kérelem mellett 1 kérelem elutasítása megkülönböztetésnek minősül, és az elutasított számára

hátrányosnak is, azonban az alperes megfelelő indokát adta a kérelem elutasításának, nevezetesen hivatkozott egy olyan jogszabályhelyre, amely kizárja az egy családon belül két személy részére történő segélynyújtást.

- [6] Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, amely tartalma szerint az ítélet megváltoztatására és az alperes kereset szerinti marasztalására irányult. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy önmagában az a körülmény, hogy az alperes határozathozatali kötelezettségét megsértette, nem alapoz meg személyiségi jogsértést, és emiatt az emberi méltóság sérelme nem állapítható meg. Az Ebktv.-re alapított igény tekintetében a másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó valószínűsítési kötelezettségének eleget tett abban a körben, hogy a kérelmének elutasítása nyilvánvalóan hátránnyal járt számára. Az Ebktv. 8. § szerinti védett tulajdonságok közül az indítványozó a másodfokú eljárásban hivatkozott először az egyéb helyzet [t) pont] szerinti különbségtételre, így az a másodfokú döntés során nem volt figyelembe vehető, azonban a másodfokú bíróság azt is rögzítette, hogy az alperes a perben azt állította, hogy erről az egyéb helyzet szerinti tulajdonságról nem tudott, és ennek hiányában eljárása nem is sérthette az egyenlő bánásmód követelményét. A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően úgy ítélte meg, hogy az indítványozónak a tekintetben is valószínűsítési kötelezettsége áll fenn, hogy az indítványozó ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint rendelkezett valamely, az Ebktv. 8. §-ban meghatározott védett tulajdonsággal, valamint elengedhetetlen a konkrétan megnevezett védett tulajdonság és az állított hátrány közötti oksági kapcsolat valószínűsítése is. Az indítványozó életkora és vagyoni helyzete az alperes előtt ismert volt, azonban egyéb konkrét, a személyisége lényegéhez kapcsolódó védett tulajdonságot a közigazgatási eljárásban nem nevesített még utalás szintjén sem, és olyan adatok sem merültek fel, melyek alapján azokat az alperesnek ismernie kellett volna, ezeket nem is vélelmezhetette. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy az indítványozó nem tudott a szükséges mértékben eleget tenni a védett tulajdonság és az állított hátrány közötti oksági kapcsolat valószínűsítésének, ugyanakkor pedig az alperes bizonyította, hogy eljárása mentes volt a hátrányos megkülönböztetéstől, az indítványozó kérelmének elutasítása ugyanis a felek jogviszonyával közvetlenül összefüggő és tárgyilagos jogi érvelést tartalmaz, mely a hátrányos megkülönböztetést kizárja.
- [7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal. Elsődlegesen kérte a jogerős ítélet megváltoztatását a kereseti kérelme szerint, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárt bíróságok új eljárásra utasítását indítványozta. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság megállapította, hogy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási szabálysértés nem történt. A Kúria azt is rögzítette, hogy az ítéletábra helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy az alperes nem részesítette hátrányos megkülönböztetésben az indítványozót. Az egyenlő bánásmód megsértése ugyanis kizárólag akkor állapítható meg, ha adott személyek védett tulajdonsága alapján mástól vagy másoktól eltérő kezelése objektíve nem indokolt, ez pedig a jelen ügyben nem állapítható meg. A Kúria is osztotta az első- és másodfokú bíróságok azon megállapítását, miszerint a perben az indítványozó nem valószínűsítette, hogy az alperes döntésének meghozatala során a védett tulajdonság bármilyen szerepet játszott, és nem nyert igazolást az sem, hogy a védett tulajdonság és az indítványozó hátránya között okozati összefüggés áll fenn. Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva. Érvelése szerint sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, ugyanis álláspontja szerint az Ebktv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján a sérelmet elszenvedett félnek valószínűsítene kellene azt is, hogy az általa megjelölt védett tulajdonság és az őt ért hátrány között oksági kapcsolat (összefüggés) áll fenn. Az Ebktv. 19. § (1) bekezdés a) pontja alapján a félnek csupán azt kell valószínűsítene, hogy a jogsértéskor rendelkezett valamely védett tulajdonsággal. Álláspontja szerint ezzel a támadott bírói döntések lényegében alkalmazhatatlanná tették az Ebktv.-t, mivel az igényérvényesítés lehetősége az indítványozó számára fogalmilag kizárta válik mindaddig, amíg az oksági kapcsolatot nem tudja megfelelően valószínűsíteni. Álláspontja szerint az Ebktv. 7. § (2) bekezdése alapján minden okszerűtlen megkülönböztetés sérti az egyenlő bánásmód követelményét, éppen ezért nincs jelentősége annak, hogy a sérelmet szenvedett fél tud-e oksági kapcsolatot valószínűsíteni, hiszen a jogsértő kimentésének hiányában mindenképp diszkriminációt valósít meg az önkényes, észszerűtlen megkülönböztetés. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések olyan, szinte lehetetlen bizonyítási feltételt támasztottak vele szemben, mely az igényérvényesítés lehetőségét az észszerűség határa alá szorította. Ennek következtében sérült az indítványozó bírói úthoz való joga, illetőleg a fegyveregyenlőség elve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) cikkéből következően.

- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletét 2016. november 29-én vette át, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2016. december 23-án nyújtotta be a Szegedi Ítéletábrá útján, mely a Kecskeméti Törvényszékhez mint elsőfokú bírósághoz 2017. január 24-én, határidőben érkezett meg.
- [11] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert alapjogra azzal összefüggésben hivatkozik, hogy a bíróságok az igényérvényesítés elvi lehetőségétől is megfosztották azáltal, hogy oly módon értelmezték az Ebktv. rendelkezéseit, hogy azt lényegében alkalmazhatatlanná tették. Ugyanakkor a perben eljáró bíróságok az eljárás megindítását nem tagadták meg, az indítványozó kereseti kérelmét érdemben, ítélettel bírálták el. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság szerint jelen esetben nem áll fenn a hatékony bírói jogvédelem hiánya. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [15] Éppen ezért a kifogásolt bírói döntések az alkotmányjogi panaszban előadott, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó alaptörvény-ellenességi kételyt nem vetnek fel, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként sem értékelhetők {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [16] 3. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. június 7.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/501/2017.

